

A legrégebb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap.

SZABADSÁG

LIBERTY

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

NO. 183. SZÁM.

HARMINEGYEDIK ÉVFOLYAM

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit

kedd, 1922 augusztus 8.

THIRTY-FIRST YEAR

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT

Az olasz zavargások utóhatásai

A faszisták és kommunisták véres küzdelme ma jelentősen alábbhagyott.

MESSZE VAN A HARC VÉGE

Az új olasz kormány felhívást intézett a néphez.

ROMA, augusztus 6. — A faszisták és kommunisták véres küzdelme, amely végigduhított egész Olaszországon máris alábbhagyott. A zavargásokban sok ember halt meg, ezek sebesültek meg súlyosan.

A kormány ma délután egy nyilatkozatot adott ki, amelyben a pusztító harc után Milánóban, Genovában és Anconában a rend helyreállt. De hírek az ország más részeiből azt jelentik, hogy a küzdelem még messze van a végétől. A két párt még mindig engesztelhetetlen s lehetetlen megőssölni, hogy ez a nyilvánvaló eszillapodás csak pillanatnyi erényűjtés új harcokra, vagy pedig kiindulás a békes megvezetés felé.

Kétségtelen, hogy a két szélsőséges pártot elválasztó szakadék csak meg mélyült a rövid letűt általános sztrájk következtében. Mert az általános sztrájkot a kommunistákkal erőszakoskodó faszisták ellen léptették életbe a munkások tiltakozásuk jeleként. Azt hiszik, hogy az így előállított helyzet még csak növeli a kormány békítő törekvéseinek nehézségeit.

Pacte miniszterelnök új kormánya ma hosszú minisztertanácsban beszélt meg a helyzetet s elhatározta, hogy felhívást intéz a néphez, hogy az áldatlan párharcokat szüntesse be. A felhívást maga Pacte miniszterelnök szövegezte meg, kifejezte benne, hogy a gyakori zavargások nemcsak bülsőlő sebők meg Olaszországot, hanem hátsúkat a külföldön is éreztetik, ahol az olasz tekintélyt és hitelt jelentősen leszállítják. A miniszterelnök aztán ki is jelenti a felhívásában, hogy bizik a vezetők felelősségében, a tömegek testvériségében s az olasz nép nemességében és jószágában, amely meg fogja akadályozni hasonló bűnök megismétlődését.

Einstein menekülése

A hírneves tudós életét fenyegette egy monarchista csoport.

LIPCSE, augusztus 6. — Albert Einstein, a világhírű tudós, a relativitás sokat emlegetett elméletének felfedezője ideiglenesen menekült Németországból azért, mert az életét fenyegette nyanan az a csoport, amely a Rathenau külügyminiszter ellen merényletet kíván elkövetni. Hír szerint nem tudta megintatni az elhatározását az a tény sem, hogy a kormány sikerült elbannia a Rathenau gyilkosával és hogy eddig még tudott birkózni a helyzettel.

Wasmókára a Rathenau elleni merénylet után a berlini rendőrség nyíltan azzal vádolta az ugynevezett Consul monarchista szervezetet, hogy tizenkét hírneves zsidó vallású német politikus, lapkiadó, tudós és pénzügyes ellen akar merényletet elkövetni.

D'ANNUNZIO ALL ISMÉT A ZENDÜLES ÉLÉRE.

ROMA, aug. 6. — Fegyveres faszisták támadták meg és foglalták el a városát Milánóban, s ragadták magukhoz a város kormányzatát. A tengerészeti palota egyik erkélyén megjelent csakhamar Gabrielle D'Annunzio, postarépülő a városgazdálkodás után s az összevált több ezernyi tömeghez szöveget intézett, hogy elárulják nekik a városgazdálkodás titkait.

Nemzeti zászlót bontottak ki az erkélyen s rengeteg tapsvihar tört ki követőknek táborában, amikor azok letették a zászlójukat.

A FRANCIÁK ÚJ KÉNYSZERÍTŐ INTÉZKEDÉSEI

A franciák álláspontja Németországgal szemben ma reggelre hirtelen megváltozott. — A katonai intézkedések pénzügyi zsuogordtak össze. — A belgák cserben hagyták a franciákat. — A jóvátételi bizottság 20 évi fizetési haladékat biztosított Ausztriának.

LONDON, augusztus 6. — Már nagyban gyülekeznek itt a szövetséges államférfiak arra a konferenciára, amelyet holnap nyitnak meg és amelynek fontosabb, általános nézet szerint még nem folytatódott le a békekonferencia óta. A közvetlen tárgya a konferenciának a német hadikárpótás és a moratórium, azonban bizonyos az, hogy közben szóba kerülnek a szövetségesek egymásközi tartozásai is. Nagyon felő, hogy ebben a kérdésben alaposan össze fognak veszni egymással a szövetségesek. Különösen Franciaország magatartása miatt általában nem várnak sikert a konferenciától.

PARIS, augusztus 6. — A szövetséges jóvátételi bizottság három szavattal egy ellenében visszautasította azt a határozati javaslatot, amely a hadikárpótás fizetésére erre a naptári esztendőre moratóriumot akart volna adni Németországnak. Egyben visszautasította Németországnak azt az ajánlatát, hogy a háború előtti tartozásaira havonként ötszáz ezer font sterlinget fizethessen. A határozatról nyomban tudósították a német birodalmi kormányt. A javaslatot, amely moratóriumot akart adni Németországnak és amely elfogadta volna az utóbbiak a másik ajánlatát, Bradbury, az angol delegátus nyújtotta be. A bizottság a további intézkedéseit a londoni konferencia bevégeztéig felfüggesztette.

PARIS, augusztus 6. — A francia "nagy kaliberű bomba", amely Németország ellen irányult s amely felrobbantással fenyegette az európai helyzetet, esztendőre elmaradt. A bombát ugyan ma elhajították a franciák, de nagy hangján kívül semmiben sem mutatta meg óriásiak beharagvott erejét.

Talán nem tévedünk abban, ha azt állítjuk, hogy ennek a sikertelenségnek az az oka, hogy a belgák cserbenhagyták a franciákat. A francia-belga szövetség, amely annyira szilárdan, megbonthatatlannal állott a háború és béke sáharában, ma megmozdult. Franciaország elvesztette leghűségesebb fegyvertársát s teljes izoláltságban áll a világban.

A belgák a fegyverbarátságot az augusztus 15-én esedékes, körülbelül 9.000.000 dollárnyi német, háborúelőtti magántartozás körében mondták fel a franciáknak. Sőt olyan értesülések is vannak, hogy Belgium a jövő héten megtartandó londoni konferencián határozottan tiltakozni fog a franciák külön akciója ellen, amelyben a francia kormány új, magánkövetelésekkel vágott elé a jóvátételi összegek behajtásának.

Poincaré, Franciaország miniszterelnöke, aki tegnap még a legerőszakosabb megtorló intézkedésekkel fenyegetőzött, ma reggelre, nyilvánvalóan a belga reakció folytán, hirtelen megváltozott.

Tegnap úgy állott a helyzet, hogy a német tiltakozó jegyzék vétele után, rögtön összeült a francia minisztertanács s rögtön megfogalmazta a választ, amely elutasította a németek álláspontját, hogy a jóvátételi kérdések nem választhatók el a magántartozásoktól. A német jegyzék ezenkívül azt kérte, hogy a francia kormány tartsa felfüggesztését a londoni konferencia bevégeztéig.

A francia válasz kijelentette, hogy a német jegyzék csupán halasztó jellegű s hogy a büntető intézkedése rögtön életbe lépnek. A megtorló rendszabályokat eredménytelenségük esetén még szigorúbbak fogják követni.

Az első rendszabály a jegyzék szerint abban áll, hogy a német magánbankok szemben fennálló tartozások fizetését Franciaország és Elzász-Lotharingia területén beszüntítik. E rendszabály azt is magában foglalja, hogy a Franciaországban kisajátított német tulajdo-

Fosztogat a titokzatos kalózhajó

A titokzatos cirkáló a whiskeycsempész hajókat rabolja ki igen ügyesen. — Kidd kapitány utódja. — A hajóján nyolc mindenre elszánt betyár van.

NEW YORK, aug. 6. — A new yorki kikötőn kívül titokzatos kalózhajó garázdálkodik. Fosztogatja éjnek idején a whiskeycsempésző hajókat, yachtokat.

Ezt a hírt a Taylor őrhajó vámisztviselői hozták meg, akik egy hétig hiába próbálták kézrekeríteni a kalózhajót.

A vámisztviselők szegint a kalózhajó, amelynek egy modern Kidd kapitány a kormányosa, a legvakmerőbb rablásokat hajtja végre s bosszorkányos ügyességgel me nekül el a földzától, vagy az üldöző hajók elől.

A titokzatos hajónak csak egy ismertető jele van. A teste kód-szürke. Olyanforma a hajó, mint egy gyorscirkáló. Vagy hatvan láb hosszú s két

Uj diadalt aratott a nőképviseelő

Ujra jelölték Miss Alice Robertsont, a kongresszus egyetlen nőtagját.

A FEMINISTÁK.

A nők és férfiak érdekeit egyaránt képviseli — mondja Miss Robertson.

WASHINGTON, D. C., aug. 6. — Miss Alice Robertson, a kongresszus egyetlen női tagja, ma tagadhatatlanul jókedvű. Meg van minden okára. Valóságos paradicsomnak érzi kisi, barátságos hónapát Muskegoóban. Jókora többség ujra jelölte a kongresszusba s ez neki óriási elégtételre szolgál. Tudniillik bármennyire nő, sőt női képviselő, mégis "antifeminista." S a progresszív női az amerikai politika arénájában ez a konzervatívizmusát nem veti ték szívesen. Tulajdonképpen kissé szegélyt is magukat miatta, mert állítólag nagyon mérsékelt intelligenciájú nő, aki valamikor vendéglőt vezetett, kitűnő szakácsné, de már kevésbé kitűnő kongresszusi képviselő.

"Miss Alice", ahogy kongresszusi képviselőitársai nevezik a meglehetősen előrehaladott koru és megteremtett hőlyvet, két hónappal azelőtt visszatért Oklahomába azzal a kimonóval, hogy a nőket is meg kell jelölni a kongresszusba. A feministák mosolyogtak rajta. Azt mondták, hogy a körzete női nem történik vele, mert hiszen nem a nők érdekeit képviseli a kongresszusban. Miss Alice visszasmolygott. Majd ő megmutatja!

Es meg akarom bizonyítani, hogy első megválasztásomat nem szaba politikai véletlennek minősíteni. Azért "feminista", akik azért haragszhatnak rám, mert nem követem a szavukat. Azt kívánják, hogy engedelmessé vájak nekik. Ebből azonban nem esznek. Nem addig, a míg én öntudatosan gondolkodom. Tisztaban vagyok magam is politikai hivatásommal.

Miss Alice Robertson ismételt is kijelentette, hogy ő nem a "nő képviselője", hanem a nők és férfiak érdekeit egyaránt képviseli. "Jellemző az is, hogy titkárjának férfit alkalmazott és nem nő. Borzasztó. Hol itt a feminizmus kiabáltát a feministák, — ha még női képviselő női titkár sem szemel ki magának?"

— Ember vagyok elsősorban — jelentette ki Miss Robertson — s ennek között nem teszék különbséget.

Amikor Lady Astor, az angol parlament egyetlen női tagja, meglátogatta Washington, akkor az ottani feministák, akik bankettet rendeztek lady Astor tiszteletére, Miss Robertsont nem hívták meg a bankettet. Erre Miss Robertson angol kollégájával az újságírók egyesülésében találkozott. Saját magát Miss Robertson a következőképpen jellemzi:

— Keresztény, amerikai és republikánus vagyok. Most boldog. Mert hiába mosolyogtak rajta, mégis ő bizonyult erősebbnek. Ujra jelölték.

5000 EMBER PUSZTULT EL A TYPHOON ALATT.

HONG KONG, aug. 6. — Ötezer emberélet pusztult el a becsülések szerint a múlt szerdai rendkívül heves typhoon alatt, mely rémes pusztítást végzett Swatow vidékén, innét 250 mérföldnyire.

A LEGJABB S LEGJOBB HALÁLSZALAND.

WATER WITCH, N. J., aug. 6. — Valentine Barnhardt kihuzott a vízből egy horgosfonalat s nagy meglepetésére s örömeire egy \$600 értékű gyémántgyűrűt akadt rája, melyet azelőtt még esztendővel ő maga vesztett el.

UJABB BÉKE KISÉRLETEK

Washingtoni hivatalos körökben még nem adták fel a reményt. — A "Big Four" üzenete Harding elnökhez. — Harding elnök tanácskozásai vasutvezérekkel. — Mik a műhelymunkások sztrájkjának következményei? — Javitásra szoruló mozdonyok és kocsiak. — Mi veszélyezteti a forgalmat? — A szénkérés jelentősége.

WASHINGTON, D. C. augusztus 6. — A kormány ma új lépést tett a sztrájkok kapcsolatos béke megteremtéséért. A szervezett munkásság megbízottai való tárgyalások foglalták le az egész délutánt. A tanácskozások már a kora reggeli órákban kezdődtek s a késő esti órákban értek véget.

Az alatt az idő alatt pedig, amikor a sztrájkoló vasúti műhelymunkások megbízottai nem tárgyaltak Harding elnökkel, az utóbbi a kormány tagjával vitatta meg az ipari helyzetet. Ezekben a beszélgetésekben a nap folyamán ismételt részt vett szenátor és kongresszusi képviselő is.

A felöltött meg nem döntött Harding elnök, vajjon a jövő hét folyamán magához kerüli-e a vasutársaságok megbízottait további tárgyalásokra, miután tervezett a new yorki konferencián visszautasították, vagy pedig egyáltalán nem hívja őket magához a jövő hét folyamán.

Az elnök mindazokkal, akikkel a szombati nap folyamán tanácskozást folytatott, azt a kérelmet közölte, hogy tartsák titokban a mondatokat, az úgy sikeres kifejlesztése érdekében. Ő maga hivatalos nyilatkozatot legfeljebb késő hétfőn fog megjelentetni.

A Vasutügyi Tanács feladata.

A helyzet az, hogy a Harding-féle tervezet egyik lényeges pontját, azt tudniillik, hogy a munkások egyaránt elintéztelen kérdéseik meghatározásában a Vasutügyi Tanácsot tekintik mérvadónak, mindkét fél elfogadta. Viszont van egy lényeges pont, amelyben a vasutársaságok és a sztrájkoló vasutasok nem tudnak megérteni egymással s ez a sztrájkoló nyugdíj-jogának a figyelembe vétele abban az esetben, ha visszaküldik munkahelyükre.

Mar most Washingtonban nem tartják kizártnak azt, hogy Harding elnök mindkét félnek azt az ajánlatot fogja tenni, hogy miután a Vasutügyi Tanács hatáskörét elismeri, bizza rá a "senioritási" kérdések elintézését is. Washingtoni hivatalos körökben ezt a megoldási lehetőséget valószínűnek és célszerűnek tartják.

Kiterjed a sztrájk.

Ha a vasutársaságok egező kérdése rövidesen nem dől el, egyáltalában nincsen kizárva az, hogy a többi vasutasszervezet tagjai is csatlakozni fognak a sztrájkolókhoz. A "Big Four" megbízottai a szombati nap folyamán felszólították Harding elnököt, hogy hívja meg őket konferenciára Washingtonba. Ez a felszólítás ugyan nem fenyegető tartalmu, de hangjából és vonakodásából hivatalos körökben mégis arra következtetnek, hogy esetleg a többi vasutasszervezet is csatlakozhat a sztrájkolókhoz.

A clevelandi konferencia.

A vasutársaságok visszautasító álláspontja akkora megdöbbenést keltett washingtoni hivatalos körökben, hogy egyelőre visszasmolygott a szénstrájk jelentőségét is. Az utóbbi kérdésnek a fontossága azonban megint előtérbe nyomul a hétfői nap folyamán, amikor is Clevelandban a középnyugati bányatulajdonosai és a szervezett bányászok megbízottai, Lewis, bányászvezérrel az előző, konferenciára gyűlnek össze.

Ez a konferencia tagadhatatlanul nagy jelentőségű lesz. Ha a bányatulajdonosok engedékeny és megértő álláspontot fognak helyezni, korántsem lehetetlen, hogy az ő álláspontjuk döntő befolyással lesz az ipari helyzet kibontakozására.

Harding elnök tanácskozásai.

A fentemlített vasutas megbízottakon kívül Harding elnök a szombati nap folyamán hosszabb tanácskozást folytatott B. M. Jewellal, az American Federation vasúti osztályának fejevel, aki együttáll a sztrájkoló vasutasok vezére. Azonkívül tárgyalást folytatott William H. Johnsonnal, a Gépészek Nemzetközi Szövetségének elnökével és James P. Noonannal, a villamosalkalmazottak megbízottjával.

NAGY TÜZKÁR AZ ALLAMI KIALTÁSI TERÜLETEN.

COLUMBUS, O., aug. 6. — Öt épület esett a tűz áldozatává az Ohio állami kiállítási területen, s a kárt 800.000 dollárra becsülik. Az épületek nem voltak biztosítva. Öt tüzoltó megsebesült oltás közben. Elpusztult az igazgatóság, az állami, a gyári, földművelési és kertészeti épületek. A tűz valószínűleg az igazgatósági épületben lévő festékkeverő műhelyben keletkezett. A vízhiány is nehezítette az oltást.

Titokzatos holttest a koporsóban

Joe Furey, a híres szélhámos holttestét elszállították Texasból Californiába.

VAJJON HALOTT-E?

S ha ha halott: vajjon csakugyan Furey-e az, aki a koporsóban fekszik?

LOS ANGELES, aug. 6. — A californiai megyei hatóságok értesítést kaptak, hogy Texasból, egy állami fegyházból koporsót szállítanak Californiába Oakland városába. A koporsóban egy Joe Furey nevű halott fekszik.

Nem egészen bizonyos, hogy a halott csakugyan Joe Furey-e.

Furey híres szélhámos, aki soká úgy szerepelt, mint bankelnök, mint Wall streeti broker és pénzügyi nagyság. Végül egy texasi farmer, akit meggyőzöttek dollár erejéig becsapott az a Furey, letartóztatta, lehozatta old Mexicoba és lezáratta. Furey éh-sztrájkjába ment s kétszáz fontja fogyott szüntelenre.

Ekkor az orvosok azt mondták, hogy már csak rövid ideig fog élni. Meg is halt. De nincs kizárva, hogy tetszhalott. Egy ilyen Furey-től minden kitelik.

Holttestét vagy állítólagos holttestét elszállították feleségéhez Oaklandba.

Thomas Lee Woolwine kerületi ügyész táviratot intézett a texasi fegyház igazgatószághoz, vajjon a halott személyazonosságát megállapították-e. Választ még nem kaptak.

HOUSTON, Tex., aug. 6. — Az itteni fegyház tisztviselői azt mondták, hogy a koporsóban fekvő halott csakugyan Joe Furey.

Az orvos megvizsgálta s megállapította a halálát. Elmulaszt rák okozta.

Gyűlölik a szovietet

A finnek haragszanak a bolsevikokra a karellai kivégzése miatt.

HELSINGFORS, aug. 6. — Finnországban nagy az elkeseredés az orosz kommunisták ellen, a karellai vésztróvényszek ténykedése miatt. Ebben a tartományban az elmúlt február folyamán az olaszok voltak a bolsevik kormány ellen. Ez alkalommal, amikor a zendület levertek, igen sok család átközött Finnországba. Később ezek a családok visszatértek, mert a kommunista orosz kormány arra kötelezte magukat, hogy amnésziát adnak nekik. Alig tértek azonban vissza, újból letartóztatták őket és a forradalmi vésztróvényszek most egyre-másra itéli el és löveti agron a karellai földművelőket.

Az ide beérkezett hírek szerint a vésztróvényszek tagjai petrogárdi kommunisták, akik agyonlövették a gazdag földművelőket és azoknak birtokait lefoglalták. Uchta, Kemi és Rugsarsk észak-karellai községekben nem kevesebbet, mint száz jómódú kisgazdát végeztettek ki.

A finnek mindenkor részt vettek a karellaiakkal szemben, akik szintén finn törzsből származnak és már sokszor követelték, hogy az igértéhek híven adjanak önkormányzatot a karellaiaknak.

A tartományban éhínség volt té a helyzetet még rosszabbá tette az, hogy a pétervári kommunisták, akiket a moszkvai kormány nem látott el táplálékkal, egyremásra jöttek rekvirálni.

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
(An Ohio Corporation Dr. Andrew Csorna, President) B. K. Csorna, Secy.-Treas.)

Founded by
E. T. KOHÁNYI **KOHÁNYI TIHAMÉR**

Editor: **DR. ANDREW CSORNA**

Published at
700-710 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egész évre \$4.00; hat hónapra \$2.50; három hónapra \$1.50; egy hónapra \$0.50. Külföldi egész évre \$6.00; hat hónapra \$3.50; három hónapra \$2.00; egy hónapra \$0.75. Szubszkripciók: one year: \$4.00; half year: \$2.00; three months: \$1.50; one month: \$0.50. Foreign countries: one year: \$6.00; half year: \$3.50; three months: \$2.00; one month: \$0.75. Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for transmission through the mails as Second Class Matter.

New York irodánk címe:
Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York.
Üzletvezető: Joseph Horváth, Manager.

DANTE ÉS PETŐFI

Évtfordulóik jelentősége.

A nagy magyar lírai költő, Petőfi Sándor születésének századik évfordulója alkalmából nagy ünnepekre készültek Magyarországon. A sorsszerűtől, agyonnyargatott és csak nélkülözéseken és szónoklatokban gazdag országban minden bizonnyal mérsékelt megelégedéssel fogadják az évfordulókat, mert az utamodot fogják találni arra, hogy Petőfi emlékeit nagyságához és jelentőségéhez méltóan megemlékeznek.

Ezzel kapcsolatban érdekes megemlékezni arról, hogy melyik mód ünnepeket meg az ország egyik legnagyobb alkotójuk, Dante Alighieri halálának hatszázadik évfordulója. Dante a középkor legkimagaslóbb költői kifejezője s a katolicizmus legmagasabb megtestesítője. Az olaszok vallás és pártkülönbség nélkül ádóztak nagy költőjük emlékeire.

Szerke az országban Dante ünnepeket rendeztek, mindegyiket hűlköppen kiemelték a jelentőségét s Dante neve annyira áment a köztudatba, hogy kisimveltség emberek is értelmesen meg tudják magyarázni költőjüket és műveit.

A Dante ünneppel kapcsolatban azonban a legjelentősebb munkát a Società Dantesca Italiana nevéül intézmény végezte. "Opera di Dante" címmel nyilvánosságra hozta Dante esszéit és műveit s hivatali írások és esszéket, mint Barbi, Parodi, Pellegrini, Pastelli, Rostagno és Andelli költeményekkel kiegészítette ennek a hatalmas műnek a jelentőségét. A könyv ára rendkívül olcsó, úgy, hogy mindenki, akik az a kiváló szellem érdekel, módjában van beszereznie.

A Dante ünnepek leglényegesebb eredménye: Dante köztudat lett Olaszországban. Nemcsak a neve, hanem a műveit is. Nemcsak a körülötte felvirágozott romantikus legenda, hanem A MUVEI GONDOLA-TÁI IS. Visszhang egy hatszáz éves múltból, amelynek minden gondolkodó olvasó lélek használna.

Különb módon csakugyan nem áldozhatott volna a Divina Comedia szerzőjének a Società Dantesca Italiana.

A fent említett intézményen kívül azonban számos elsőrendű olasz tanár, publicista és író külön tanulmányt szentelt a középkor költőjének lelkismeretének. Ezek a tanulmányok részben akadémikus felkészültséggel készülték s inkább a szakértői érdekeltek, mint a nagyközönség, részben azonban népszerű igényeknek megfelelően és népszerű szempontok szerint.

Dante-rol az egyszerű szicíliai munkás is úgy beszélhet ma, mintha személyes ismerőse lett volna. Ismeri az élete történetét, a fájalmat és örömeit, tudja, milyen körülmények között készült hatalmas munkája, tisztában van azzal, hogy ALVALÁBAN MI A JELENTŐSÉGE EGY KÖLTŐNEK EGY NEMZET TÖRTÉNETÉBEN.

Egy nép kultúrfejlődését egykönnyen lehet megállapítani abból, hogy kiknek az emlékeit őrizi meg szent kezelettel. A tizenkilencedik században, amikor a nacionalizmus gyakran beteges nárcisztól öltött, a "hősök" kultuszából valósgalgarázdálkodás vittek vége egyik-másik országban. Hadvezéreknek szobrot emeltek, s a ki-mondotti szellemi nagyságokra, a költőkre, írókra, művészekre, tudósokra vajmi gyakran ráborították a fejedelmek fátylát. Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a hadvezérek nem érdemeltek szobrot, mert bizony akadnak olyanok, akiknek a ténykedései, hadműveletei valóban szolgálták a fejlődést; csak azt akarjuk hangsúlyozni, hogy az igaz alkotásokat mellőzték sokszor a "hősök"nek juttatott tömjénzességgel.

Olaszország megmutatta, hogy miként kell egy nemzetnek nemesen és méltósággal emlékeznie. Követésre méltó példát teremtett.

Vajjon hogyan fogják ünnepeket Petőfi emlékeit Magyarországon? Abban a Magyarországon, ahol tényleg fel kell rázni a szomorú és sápadt lelkeket a tünyságból? Ha majd felgyújtják a Petőfi emlékeket szánt fátylát, jénve mellett vajjon az egész nemzetnek a lelkismeret rásbred-e majd annak a tudatára, hogy mivel tartozik igazi nagyjainak és saját magának? Vajjon megtanulják-e majd különösen a hangosak, hogy nemcsak szónoklani kell, hanem alkotni is, hogy Petőfi jelentősége épen alkotás nagyságában rejlik?

Ha minderre rájönnek, akkor, de csak akkor fogják méltóan megemlékezni Petőfi emlékeire.

Revolució-Evolució

A "SZABADSÁG" részére
irta: ALEXANDER BERNÁT

EGY betű különbség a két szó között és világtávlásra vannak egymástól. A revolucióról 1918-ig kevés embernek volt Magyarországon közvetlen tapasztalata. Csak a történelmi könyvek olvastunk róla, csak a 48-ik állott hozzánk közel. A történelmi könyvekben a revolució igen impozáns képet mutatott. A legnagyobb magyar elmék vettek részt benne, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Battyányi, Petőfi, Vörösmarty, Arany János, Eötvös József, mind akinek nevük volt vagy lemezt, mint vezettek, mint közreműködők, mint katonák. Ki nem volt forradalmár lelkében? Lehetett-e távol tartani magát? Hiszen egy évszázadon át elnyomott és ezért elmaradt nemzet küzdött létért? Ha valaha volt szent forradalom, ez volt az. Meglehet, hogy akik akkor közelről látták, zűrzavarosnak találták és megijedtek a terveiért, mely lefolyásban mutatkozott. De a világszemleket, mely igazgatta, volt terve. Rendes tervek szerint nem tört ki se a nagy francia forradalom, se semmi más forradalom, mely ezt a nevet megérdemli, hacsak nem azokat a délamerikai forradalmakat nézzük, melyeket ben- és hatalomra vágó kalandorok csináltak forma szerint összeesküvés útján, de ezek igazán nem számítanak, ezek nem forradalmak, hanem felforgatások. A forradalom fölforgatás szerint nagy kitörés, mint a vulkánoké, mely a nép lelkének melyi néha évszázadokon át gyűlt a feszítő erőket, meg végre — néha egy véletlen folytán, rés nyílik, melyen át az erupció utal talál a szabadságra. Aki ily szemmel nézi a forradalmat, az 1918-iban nem találja meg a forradalom képét. Melyik rétege a népek akarta akkor a forradalmat? Akarta-e bárki? Ki tudta Károlyi Mihályt, vagy Hock János nem vagy kit mondják? Voltak-e egyáltalán vezérek ennek a forradalomnak, akikre ma is úgy nézünk, mint a sors hivatottjaira? Maradt-e csak egy embernek a neve is emlékeztünkben, akit a forradalom ereje a maga elé állított? Dicsőkedtek azala, hogy ez a forradalom vértelen volt, csak egy áldozatot követelt, Tizza Istváné, aki az igaz csak egy ember volt, de százaknak érteke lakozott benne. De ezt se vállalta senki. Mind a mai napig nem tudják, kik ölték meg, meg kéne tudni, kinek vagy kiknek a politikai gondolata volt a gyilkosság. De ez a vértelenség nem a forradalom mellett, hanem ellene szól. Nem voltak szenvedélyek, melyek a forradalmat ha nem is igazolják, de megértetik. Senki nem állott ellent a forradalomnak, mert eleinte nem lehetett komolyan venni. A főbb az volt, hogy a királyt itt hagyta az országot, pedig itt hagyta, mert nem volt igazi erő mellett. Nem volt vezére a forradalomnak, de nem is volt vezére az ellenforradalomnak. Mindenki elvesztette a fejét, egészen úgy, mint néhány nappal később Németországban. Az elvesztett háború csinálta a for-

A EUCLID ÉS A BOLYAI TÉR

MAGYAR SORS.

Néhány nap előtt olvashatták a Szabadság olvasói, hogy H. G. Wells-nek a híres angol írónak megjelent az egyik újabb könyve magyar fordításban s nagy feltűnést és óriás hatást keltett az ó-házában. A munka címe s egyúttal tárgya: a civilizáció megmentése. A munka lényege pedig az, hogy a pusztuló civilizációt az Amerikai Egyesült Államainak felállítása mentheti meg, amely magában foglalná a föld minden népét, minden államát s amelyet az Észak-Amerikai Egyesült Államok mintájára kellene megszervezni és berendezni.

Wells könyve nagy sikert aratott az egész világon s melyet hozzájárultál vált, a mint a Szabadság budapesti levelezője már megírta, Magyarországon is. Wells, mint magyar, eredeti és mérsékelt gondolatok ünneplésénél is a külföldön talán senki, köztük, magyarok között pedig csak néhányan tudják, hogy ez nagy, eredeti és mérsékelt gondolatok csaknem egy századdal ebből már elgondolta és megírta a legnagyobb magyar tudós, Bolyai János.

Amikor a világnak ez az egyik legnagyobb matematikusa negyvenégy éves korában végleg otthagya a tudományt s elvonult marosvásárhelyi renetésébe, nyugtalan és összetört életének utolsó éveiben, a civilizáció megmentéséről, a Világ Egyesült Államainak felállításáról gondolkodott. S az a munka, a melyben e késő, de mindvégig nagy, eredeti és mérsékelt gondolatát elfogadta, nem csupán a fogalmakban, hanem szavakban is megegyezik Wellsnek az új könyvével. Ő is azt a körülbelül krisztusi öskorietény kommunista társadalmat képzelte el, mint Wells s az ő álmaiban élő, az egész világot magába foglaló Egyesült Államok, miként Wells is, a Világ Tudományos Akadémiája, a legújabb tudósok, művészek és bölcseszéki társulata kormányozta.

Megdöbbenő részemlére a hasonlatosságra. S megdöbbenő, annyi részemlé után még mindig, sőt egyre mélyebben megdöbbenő, az az ismeretlenség, az a némaság, egy utca sem viseli a Bolyaiak alakját, Bolyai Jánosét és apját, Bolyai Farkasét.

Cleveland módot talált arra, hogy megörökítse az egyik legnagyobb görög matematikus, Euclides nevét s legszebb utcáját róla Euclidesnek keresztelte el. De Magyarországon fővárosában, a kis és nagy közeleti hatalmasságok mellett egy utca sem viseli a Bolyaiak nevét. Amennyire tudom, egész Magyarországon csak Kolozsvárt van egy Bolyai-ter. S ez minden. Nincs szobor, nincs emlékoszlop, nincs társulat, amely hirdeté a legidősebb két magyar tudós, a két Bolyai emlékeztét.

A görög matematikust, a mértan első megalapozóját valahogy közel érezte magához az amerikai Cleveland népe, de arról a magyar matematikusról, aki tulment Euclides tanításán s a híres XI. axioma megdöntésével egy új mértant alapozott meg, a magyar Bolyai Jánosról a magyar nép nem vev tudomást.

As ő korában, a XIX. század közepén, ott izott és forrt a nagy mértan kérdés, a párhuzamosok kérdése, amelyen amonyikélet tört már darabokra, s amelyet az apja, Bolyai Farkas is megkísérelt megoldani, haszatlanul. S akkor jött ő, ez és kir. tűzérkapitány az osztrák hadseregben s egy csapással megoldotta az évezredes problémát. Bolyai János megmutatta, hogy az euclides mértan párhuzamosain kívül, amelyek a végtelenig meghosszabbítva is mindig egyenlő távolságban maradnak egymástól, lehetőség egy olyan mértan is, a melyben a párhuzamos két egyenes folytonosan közeledik egymáshoz s a végtelenben találkozik. Ő kidolgozott egy új mértant, amelyről megmutatta azt is, hogy ép oly igaz, mint Euclidesé s hogy egyáltalán nem függ Euclides igazától.

De nem ez az első eset, hogy a gondolatok elsőbbségét Bolyai Jánosnak kell követelni. Mert nem kisebb ember, mint a német Gauss, a matematikus király, ahogy őt kortársai és az utókor méltán neveztek el, Gauss elutaladította Bolyai János valóban, nagy, valóban eredeti, valóban mérsékelt, új mértani gondolatát. Akkor Bolyai Farkas kelt ki Gauss ellen, volt barátja ellen, akire határtalan tiszteltetésben fia új gondolatait rá-

PÉNZKÜLDÉS
általunk legolcsóbb, legbiztosabb, leggyorsabb.

HAJÓJEGYEK
KÖZJEGYZŐI ÜGYEK
BANKBÉTÉTEK

American Union Bank
Németh János
ELNÖK

Fouzet-
10 East 22nd St.
Fiok-
1597 Second Ave.
A bankpalotában - New York City - Corner 63 St.

bieta s Bolyai Jánosnak követele az elsőjét. S akkor engedessék meg, hogy egy amerikai magyar, aki Clevelandig sodort a magyar sors, végignéve a Euclid folytonosan közeledő, párhuzamos sorai között, megtagadott hársányssággal, de az igazság tisztaságával és erejével Bolyai Jánosnak követelje az elsőjét H. G. Wells-szel szemben a civilizáció megmentéséért.

PALOS FERIER.

CARMEN LUGUBRE

Igyunk fiuk a csontkupából.
Urege vájjott koponyából
Igyunk fiuk, hahó, hahó...
Igyunk maró gyehenna mérgét,
Becsapni sírok lusta fergét,
Csuhaj, mi szép, csuhaj, mi jó...
Igyunk fiuk, hahó, hahó...!

Kacag az élet pikárdásra
A halál magnum áldomása...
Haj labra lenn vár hisz tanánk...
Igyunk szennese csuj világnak,
Kedves fiuk mig gödröt ának,
S a sir nyugalma vár reánk...
Jó földanyánk már vár reánk...!

S te csontigény, mozgás a vállad
Vigyorgasd csuj csontigényed...
Zörgés a meglazult agyad...!
Halott hurrikán huzd a szepet,
Hogy meghaltál, azóta élhetsz,
Mi romlandó idő, elrohad,
S a nagy nirvana megmarad...!
HOSKO ISTVÁN.

A született törvényhozók

NAGY-BRITANNIA sok megoldásra váró problémái közeppett nem a legutolsó helyet foglalja el a lordok házában "reformja". Több mint tíz esztendeje ki-sért ez a kérdés, azóta, amióta 1911-ben a parlament másodrangú alkotmányos tényezővé süllyesztette a felső házat. Az 1911-iki törvény megfosztotta vétő jogától a lordok házát és ezzel az angol arisztokrácia találkozó helyévé változott a törvényhozás csarnoka.

Azóta folyton naprenden van Angliában a felsőház ügye és most újabb "reformjavaslattal" dolgozott ki a kormány. Az új javaslat a felsőházban helyet akar biztosítani a "született" törvényhozókön kívül bizonyos számú választott és kinevezett tagnak. A javaslat nagy vonásokban csaknem ugyanaz, mint amilyent a jelenlegi magyar kormány dolgozott ki a főrendiház feltámasztása érdekében.

Az angol alsóház talán nem górdítené komoly akadályokat a reformok megteremtése elé, ha nem tervezné a kormány egyúttal azt is, hogy kibővíti a lordok házában hatáskörét és visszaadja részére a komoly szerepet, a politikai hatalmat a törvényhozás munkájában. Erről pedig hallani sem akarnak Angliában, ugyanúgy, ahogy a magyar liberális elemek, a szocialistákkal egyetemben, minden eszközzel meg akarják akadályozni a főrendiház életrehívását.

Az amerikai gondolkodás sehogyan sem tudja megérteni, hogyan vitázhatnak ilyen kérdés felett komoly kultur-országok. Az amerikai elme csak természetesen találja, hogy végre kimuljon az a középkori hagyomány, amely szerint törvényhozók "szülehetnek" és törvényhozókat nevezhet ki valamennyi felsőbb kormány-hatalom. A törvényhozás minden kultur-országban, a nép képviselője, gondolkodni sem lehet tehát azon a kérdésen, hogy más alapja is lehet ennek a képviselőnek, mint a nép megbízása, a nép döntése, a nép szavazása.

A két kamarás törvényhozás helyes és szükséges, de ugyanúgy, ahogy az amerikai alkotmány száznegyvenhat esztendő alatt megoldotta ezt a kérdést, ugyanúgy megoldhatják ma a többi kultur-országok. Az amerikai törvényhozás első- és felső-házában egyaránt a nép által megválasztott képviselők ülnek és ez a körülmény biztosítja egyformán nagy jogokat és egyformán súlyos kötelezettséget mindkét háznak.

Európa kultur-országai, — jelen esetben Anglia és Magyarország, — szakíthatnának már azzal a lehetetlenséggel, hogy születési előjogok alapján, hatalmi kinevezések révén alkossanak törvényhozó testületet. A gróf urak és a lord urak politizálhatnak, amennyit csak akarnak, megalkothatják a maguk külön parlamentjét, de ne követeljék azt a jogot, hogy a nép részére pa/ncsokat adhassanak ki. Mert jaj azoknak, akik nem érzik és nem tudják, hogy azok az idők rég elmúltak már.

Az új vám-törvény

ASZENATUS demokrata vezérei az elmúlt napokban kijelentették, hogy nem górdítenék semmi komoly akadályt az elé, hogy az új vám-törvények minél előbb szavazás alá kerüljenek. A Fordney—McCumber vám-javaslat körül heves viták dúlnak közel két esztendő óta az országban és a demokraták igazán nem azért engedékenyek ebből a kérdésben, mintha helyeselnék ennek a lehetlen törvénynek egyetlen szakaszát is, hanem azért, mert engedékenységgel olyan politikai fegyverhez jutnának, mely rengeteg hatásosnak bizonyulna a novemberi választások alatt.

A Fordney—McCumber javaslatot csak a legkonzervatívabb republikánus szenátorok helyeslik, akik a párt legfőbb programpontjának a legerősebb védő-vámok megteremtését tekintik. Komoly szakemberek elmondották már véleményüket erről a törvényről: kifejtették, milyen lehetetlen gazdasági helyzetet teremne az Egyesült Államokban, mennyire megdrágulnának a mindennapi élet minden szükségleti cikkei s mily szigorú ellenintézkedésekkel válaszolhatnának azok az országok, amelyek ma jelentős vásárlók az amerikai piacon.

A Fordney-javaslat, amely az "amerikai értékelés" alapján akarja meghatározni a vámokat, olyan súlyos eltávolodást jelentene a szabad kereskedelemről, hogy annak hatásait megérezné az egész világkereskedelem és teljesen felforgatná még a mai felfordított gazdasági helyzetet is.

Ezért engedékenyek a demokrata szenátorok, a kik nagyon jól tudják, hogy amennyiben az új vám-javaslat törvény lesz, kedvezőbb, népszerűbb politikai jelszóhoz nem juthatnak a választások alatt, mint ahogyan, hogy "letörjék a Fordney-billt és megszüntetik a mesterségesen előidézett drágaságot." Mert hogy ez után a törvény után újabb óriási ugrásokat tesz a drágaság felfelé, az előrelátható bizonyosság.

A republikánusok pedig emlékezzenek arra a latin mondásra: "Timeo Danaos et dona ferentes," — tartok a görögöktől még akkor is, ha ajándékot hoznak...

A "Dollár, Dollárcsék, Amerikai Címek" című Budapestben megjelent könyvből olvasható:

"Kiss Emil Bankháza a legnagyobb magyar banküzlet az Egyesült Államokban. A magyar királyi állami jegyintézet erre a cégére biza a bankjegykicserélést az Egyesült Államokban és Kiss Emil képviseli Kizárólagossági joggal a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot és Magyar Királyi Államvasutak Menetjegy irodáját. A saját érdekében cselekszik mindenki, ha amerikai összeköttetéseit figyelmezteti, hogy pénzüntalásait Kiss Emil Bankháza utján eszközölje".

Pénzküldés — Kézpénzdollárok kifizetése.
Hajójegyek — Bétetek kamatoztatása 4%-al

Kiss Emil Bankháza
133 SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kizárólagos képviselője.
A M. Kir. Államvasutak Menetjegyirodájának kizárólagos képviselője.

SZÉPSÉGES KISSASSZONY

Talán Ön azon boldog személyek egyike, akiknek bőre természetesen jóga lágy és szép. Maga a természet teste Hyram, elsősorban assaital, hogy egész-ségének teremtesse.

Es becses ajándék — vigyázzon rá! Ne felelő el, hogy a legszebb bőr is, ha elhanyagolja, korán hervad.

A Lifebuoy megvédi a szép bőrt. Egészséggel és életvességgel árasztja el a bőrt, valahányszor mosószikkal, vagy fürdik vele. Lággyá, simává, ellenállóvá és széppé teszi. Távolítja az elritült anyagokat és szemöldök ráncokat, sok éven át.

Sosem használjt még a Lifebuoyhoz hasonló szappant. Átalakította a bőrápolás egész eszméjét.

Örömmel fogja használni — és naponta éremi kellemes hatást. Segít a természetnek a bőrt szépség megtartani. A Lifebuoyval ez oly könnyű.

LIFEBOUY
EGÉSZSÉGI SZAPPAN

SZERENCSES EMBER AZ, akit soha semm haj nem ér. Ő is szerencsés lehet, ha vicciós magára Vigyázzon pedig elsősorban a pénzére. Megtakarított pénzt, avagy óhazai pénzküldeményeit csakis olyan cégére biza. **AMELYET REGATA ISMER AZ AMERIKAI MAGYARSÁG.**

Ránk nyugodtan bízhatja összes dolgait, mert mi már 20 év óta állunk a piacon és behozottunk, hogy a legteljesebb bízalomra méltók vagyunk. Levélét és megjelölését ide küldje:

Ruttkay Jenő Bankháza
106 Avenue B, New York, N. Y.
ÜZLETÁGAK: Sürgeyi és Pósta Pénzküldés, Bétetek átutalása, Pénzbizaltás, Hasznatás, Kihaztatás, Közjegyek, stb.

Borza
uj v. katas

Negyven halobesülte utkö

BOY SCOUT

Balesuhantak tak szikla

ST. LOUIS
Tegnap este fig egyik tek nekizaladt a lyi vonatnak Mo. állomásas sós következ vagy negyven s vagy hatva

A helyi vcsia lezuhan Arkába. A b tésről egy p nek közül emenekül m Mind megha besültek.

A helyi vcsie, Ark.-b66 Louisa, boy utasai közv ségben levő

Az eddig szerint a he tartályánál á fel pár lépe amely a pat á. A texasi Worthból j sebességgel vesztogé he Olyan nagy é összetöközö vonát mozdó csija belezuh

A gyorsor pen nem sikk nya összetör Matt Glenn szörnyet h együtt.

A halottá számát az el ják meg pont vonatban 108 az aggodaló a vonaton u scout csapat.

Az összetü nem állapító színi, hogy a zésje nem z zésjejelést, akarták adt vesztogé elő Pacific von mértföldnél v automatikus.

A szerencs lyére St. Lou szervezett n által vezetete ment. A v esett utasok megfulladva tők a patak radt boy csak re csija csak ré a hidról, hősie első segély é kaját.

A besülitte szállitják.

A KELETEN VÖRÖSÖK S

SEATTLE,
Tíz katona megebesültek vörösek és fél vörösek itközött Petropavlovsk keleti partvidé patrick, a Ber Jónának gépé mint az Okho érkezett.

ALKOHOLM MEG DOOL

NEW YORK
Dooley 52 éves ville színész p bocker kórház vizsgálat szer mérgezés a ha szerint az elha totta a héten esetleg ihatott azt hiszik, hog a nagyobb izs ségg okozta. P metik el.

S. De Vi
2105 FIRST A
Állami fe
GARAN
A következő le folya
1900 magyar kon
1900 osztrák kon
1900 csehkonkon
1900 román kon
1900 jugoszláv kon
A fenti árkakhoz a fenti árkakhoz költ mint azt a lap s mában
INGVEN SORO
Májjegyek
Irón 100 esztény mely értéke to

Borzalmas új vasuti katasztrófa

Negyven halottja és hatvan vesztette a vonatössze-
ütkezésnek.

BOY SCOUTOK HALALA.

Belezuhanak a kocsik a pa-
tak sziklás medrébe.

ST. LOUIS, Mo., aug. 6. —
Tegnap este a Missouri Pacific
egyik texasi gyorsvonata
nekilazadt a vízfelvező he-
lyi vonatok Sulphur Springs,
Mo. állomását. Az összeütke-
zés következtében harmincöt
vagy negyven ember meghalt
és hatvan megsebesült.

A helyi vonatok négy ko-
csija lezuhant a magas töl-
vények közé. A bennük levő utá-
sárolók egy patakra ukták
sok közül egyetlen egy se
menekült meg ép bőrrel.
Mind meghaltak vagy megse-
besültek.

A helyi vonat, amely Ho-
xie, Ark.-ből igyekezett St.
Louisba, boy scoutokat is vitt
utásként a Ozark hegy-
egyes levő nyaralójukból.

Az eddig érkezett hírek
szerint a helyi vonat a víz-
tartályánál állott s vizet vett
fel pár lépésre a hidtól,
amely a patak fölött vonul
át. A texasi gyorsvonat Fort
Worthból jövet borzalmas
sebességgel nekirohant a
vesztőhelyi helypontra. —
Olyan nagy erővel történt az
összeütkezés, hogy a helyi
vonat mozdonya és négy ko-
csija belezuhan a mélyégbé.

A gyorsvonat csodálatos-
képpen nem süllyedt ki. A mozdó-
nya összetört és vezetője:
Matt Glenn st. louis-i lakos
szörnyen halt a fűtővel
együtt.

A halottak és sebesültek
számát az első hírek nem ad-
ják meg pontosan. Az elültöt-
t vonatban 108 utas volt. Nagy
az aggodalom amiatt, hogy
a vonaton utazott egy boy
scout csapat.

Az összeütkezés okát még
nem állapították meg. Való-
színű, hogy a gyorsvonat ve-
zője nem figyelte meg a
széljelzést, amivel tudtára
akarták adni, hogy vonat
vesztéssel előtte. A Missouri
Pacific vonalain minden
mérföldnél van egy-egy ilyen
automatikus jelzőkészülék.
A szerencsétlenség szinhe-
lyére St. Louisból sztrájkoló
szervezett műhelymunkások
átal vezették mentővonat
ment. A vasuti kocsik alá
esett utasok közül számosat
megfulladva találtak a men-
tők a patakban. Az épen ma-
radt boy scoutok, akiknek ko-
csija csak részben zuhanat le
a hidról, hősiesen végezték az
első segély és a mentés mun-
káját.

A sebesülteket St. Louisba
szállítják.

A KELETEN HARC VOLT VÖRÖSÖK S FEHÉREK KÖZT

SEATTLE, Wash., aug. 6. —
Tíz katona elesett és sokan
megsebesültek a június 13-án,
a vörösök és fehérek közt lefolyt
véres ütközésben hét mérföld-
re Petropavloskótól, Kamejka
keleti partvidékén. W. F. Fitz-
patrick, a Bender Brothers ha-
jójának gépésze; jelentette a
mint az Okhotski tőről vissza-
érkezett.

ALKOHOLMÉRGEZÉS ÖLTE MEG DOOLEY SZINÉSZT.

NEW YORK, aug. 6. — Robert
Dooley 52 éves jól ismert vóde-
ville színész meghalt a Knicker-
bocker kórházban s az orvosi
vizsgálat szerint waldokolor-
mérgezés a halál oka. A család
szerint az elhalt színész fia tar-
totta a héten esküvőjét, ahol
esetleg itatót is valamit, de
azt hiszik, hogy halálát inkább
a nagyobb izgalom s kimerül-
tség okozta. Philadelphian be-
temetik el.

S. De Vita Bankár

2105 FIRST AVE., NEW YORK
Állami felügyelet alatt
GARANTÁLTJUK
a következő legelőbb MAJ ár-
folyamunkat:

1000 magyar korona	60
1000 osztrák korona	24
1000 cseh-slovák korona	24.80
1000 román lei	2.00
1000 jugoszláv korona	3.30

A fenti árkakhoz igen mérsékelt pos-
tát áruzási költség számítunk. A
mint azt a lap minden pénteki szá-
mában hirdetik.

(NYOLC SÜRÖNYI ÁTUTALÁSI
Hajlégyek Választhatóságok
Ezrel 500 számu körlevélünkért, a
nagy értéke tudatvaolt tartalmán
m-41

A KELETNEK MONTE CARLOJA

Az első nagy játékbarlang német földön

Írta: Dr. Dobay István, a Szabadság európai munkatársa

ZOPPOT, 1922 július.
A danzigi halálfejes huszá-
rok, a német trónörökös nép-
szereplő bolondjai tették egy-
koron híressé Zoppotot. Sok
viz folyt le azóta a Dunán s
talán főleg a Rajnán, a ha-
lálfejes huszárok már csak a
német junkerek boldog em-
lékeztetésében élnek, a trónörö-
köknek pedig éppen most us-
sították el abbéli kérését,
hogy német földön leteleped-
hessék. Istenem, aki azelőtt
ismerte a német gondolkodást,
azt a határtalan bámulatot és
imádást, melylyel a német
nép az őt nagyra, hatalmas-
sá tett Hohenzollernre iránt
viselgett, rendez észazel egy-
előre fel sem ért azt a válto-
zást s nem bírja elhinni, hogy
a német trón egykor oly nép-
szerű várományosa most be-
bocsátásért könyörög hazá-
jába s Germania ridegen veti
oda neki, hogy "NEM!"

A világ azonban tovább fo-
rog s a "keleti tenger gyön-
ge", amit hangzatos pla-
kátjaikra az itteniek saját
felősséggükre elneveztek Zop-
potot, újabb reklámra szorul,
mert a sok számyi tengerpar-
ti rivalis könnyen elbágyat-
ná a nehéz valóján északi or-
szágok ilyenkor már sűrű ra-
jokban lefelé szálló háborus
gazdagját. Mert nemcsak ná-
lunk Budapestben tüntek fel a
háború folyamán az ismeret-
lenség homályából soha nem
látott és hallott új gazdagok,
ez az új korszak egész Európát
behálózta már s nem kimélte
a háborútól távol álló semle-
ges országok eddigig szűz
földjét sem, mindenütt látha-
tók, hol alkalom nyílik lármá-
san feltűnni s két kézzel szórni
a pénzt az őket irigykedő
bámuló tömegek szeme közé.
Nos, Zoppot tipikusan ilyen
hely, az új gazdagok eldör-
dője, a keleti tenger legár-
mátsabb fűrészhelye, tengeré-
nek mese hullámait tekintve
a legideálisabb nyaraló-
hely, egyáltalán azonban Monte
Carlo, óriási sportcentrum s
minden egyéb együttvéve.

Azóta, hogy az entente tu-
dósok esődöt mondtak tudomá-
nyosan Versailles-ban a fran-
cis-angyal barátság kedvéért
Danzig és környékét önálló
szabad területté nyilvánította,
nehogy akárcsak Bécsnek,
koldustársisnyát akaszthassa-
nak nyakába, önrendelkezési
jogának első ténykedéséül
1920-ban játékbank alapításá-
ra adott engedélyt, a fenha-
tósága alá tartozó szomszédos
Zoppot városának, s már az
első két év alatt annyira hí-
ressé tette kisdudát, hogy mesze
földről ide sereg-
lik Dánia, Svédország, Norvé-
gia, az egész lengyeliség, Né-
metország minden új gazdag-
ja, vagyunk megmaradt ron-
csaival a menekült oroszok,
angolok, franciák, japánok, de
nagy számban amerikaiak is.
Danzig és környéke soha nem

A CÁRNŐ NAPLÓJA

Németországban közzétették Alexandra cárnőnek naplójegyzeteit és leveleit. — A gyenge férj és az erős asszony. — Alexandra és Rasputin. — A reakciót és a demokrácia ellen. — Ostor kell a népnek. — Az ekaterinburgi fogságban.

BERLIN, augusztus 6. —
Alexandra, a minden oroszok
utolsó cárnője, a férjével
együtt a világháborúnak talán
legpatetikusabb alakja volt.
Amikor most lehull az a vál-
tás, amely a régi Oroszorszá-
gát velük együtt elfodte,
ennek az állításnak valósa-
gát mindennél jobban kiderül.
Itt, a német fővárosban
most hoztak nyilvánosságra
egy naplót, valamint több le-
velet, amelyek a cári házasa-
g életét utolsó két esztendő-
jének nagy tragédiáját tár-
ják fel. A leveleket, valamint
a naplót a tragikus halálalál
halt cárné írta a börtönben
és folytatta közvetlenül a ha-
láláig.

Ezek az íráskor élénken
tükrözik vissza a jellemét, az
igyekezetét, hogy egy a bel-
politikai, mint a külpolitikai
kérdésekben vezető szerep-
hez jusson, az elkezeredett
küzdelmét a reakció érdeké-
ben és az igyekezetét arra,
hogy a férjét a demokrácia
eszmék legkisebb behatásától
is távol tartsa.

A gyenge cár és az erős
akaratu, büszke, ambiciózus
cárné érdekes ellentétet ké-
peztek. Alexandra, aki a cár-
nak a cárban egyben óriási
szerepet játszott, az ő bizon-
yítást a levelei is bizonyítják.
Az egyik levélben ezeket
írja:

"Tudod, hogy az én akara-
tom erős, Az Isten is azt
akarja, hogy a feleségem se-
gítsen rajtam. Ez az, amit
Gregory (Rasputin) és Phi-
lippe (egy francia spirítusista
csaló) folyton emlegetnek.
Láthatod, hogy tőlem min-
denki fél!"

"Drágám! Mikor fogsz már
az asztalra ülni az öklöddel
és arra kényszeríteni őket,
hogy féljenek tőled? Nem
elég az, ha szeretnek. Félniük
kell tőled."

A cárné nagy gyűlölettel
viselkedett a katonai pa-
rancsnoksággal, de különösen
Miklós nagyherceggel szem-
ben. "A pokolba a főparancs-
noksággal", írja egy helyütt,
"míg ismét másutt valóságos
mánfikus örömmel emlékszik
meg arról, hogy a nagyherceg
megszűnt főparancsnok len-
ni."

Nagyon haragudott a biro-
dalmi dumára, vagyis az
orosz parlamentre is. "A cár
uralodik, nem pedig a du-
ma", írja. "Más helyütt ismét
a felelős miniszterium intéz-
ménye ellen fakadt ki. "Éret-
tetni kell velük a keznedek
súlyát. Az oroszok szeretik
érezni a korbácsolat. A népek
éret már régen megmondták
nekem. Ez az ő természetük.
Szeretet és vaskez, amely
büntet és vezet őket."

COLGATE'S TALC POWDER

Segítség Anyák, Csecsemők, Gyermeknek

Colgate's Talc enyhít hőség okozta bántalmakat és a bőbi érzékeny bőrnek viszketettségét.

Ha kellemes érzésben óhajtja tartani csecsemő-
jét, használjon Colgate's Talc-ot dusan. Használ-
ja fürdés után és többször napközben.

totta és a saját nagy akarat-
erejét az ő áldásának tulaj-
donította.

"Mért engedted magadat
mások által vezetetni", írja
egy helyütt a férjének, "mi-
kor itt van a barátunk, akit
az Isten küldött."

Magáról a gyilkosságról
csak ennyiben emlékezik
meg a naplóban:

"Hiszem, hogy az isteni
kegyelem megengedte a me-
nekülést. Nem hiszem el,
hogy meggyilkolták. Kegyel-
mes Isten, ez óriási csapás.
Nyugodt vagyok, mert nem
tudom elhinni."

Asztán következnek a nap-
lónak az a része, amelyet a
cárné az ekaterinburgi fog-
ságban írt. Ailig van benne

Amerikai dollár küldeményeket

vállalunk azavatosság mellett. A pénzküldés esen módja nem
azonos a dollárcekkel, mely ó-hasai pénzben fizetettük ki.
A mi rendszerünk szerint a címzettnek EREDETI AMERIKAI
DOLLAR fizetettük ki minden levonás nélkül.

Ha Önnek, vagy hozzátartozóinak Hajójeget

kell, forduljon hozzánk bizalommal. Mi vagyunk az összes
hajójegetre utaló. A bontásai okiratokat és utleveleket
soron kívül készítjük el.

THE HIRSCHFELD CO.

Bank és Hajójeget ügyészség. Közigazgató hivatal.
514 Griswold Street, Detroit, Mich.
7724 West Jefferson Avenue, Detroit, Delray

Vértől legyen piros a lány ne pirosítótól!

Ha kellő mennyiségű vére van az embernek és a vérkeringés szabályos,
ha valami betegség nem kizozza, gyomorrontás, fejfájás, idegesség nem bánt-
ja, vértől piros. Az egészségre piroskít át archbőrné s nem kell arra pirosító.

Juttasson vasat és foszfátot vérébe, ha sápadt és általában gyenge

Könnyű módja van ennek. Ivóvizébe háromszor napjában evés után önt-
son egy kávéskanál

PARTOGLORY szervezeterősítő

Ez a bevált orvosság gazdag foszfát és vastartalmu. A vizet szervezet-
erősítő tápszerré változtatja. Ha így isszuk vizünket, vas kerül a vérbe, ami
azt jelenti, hogy gazdagabb lesz vérünk ugynevezett piros vértestecskéiben, a
mik a vérnek kellő pirosságot kölcsönöznek, továbbá foszfát kerül szerveze-
tünkbe, ami a csontok, izmok, idegek ersődéséhez nélkülözhetetlen.

Fogadja meg a jótanácsot, és hálás lesz érte, amíg él

Egy üveg valódi Partogloryt 1 dollárért, hattal egyszerre rendelve 5 dol-
lárért küldünk, ami azt jelenti, hogy 1 dollárt takarít meg.
A rendelését küldje a pénzzel együtt erre a címre:

PARTOS PATIKA

160 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.

EGY ÖREG MOSÓNŐ NAGY SZERENCSEJE

Közel félmillió dollárt örökölt a hatvannyolc éves anyóka. —
Töpreng, hogy mit csináljon. — Automobilt, házat vásárol s
élt majd világot.

TOLEDO, O., augusztus 6. — A bíróság arról értesítet-
te a 68 éves Mrs. Mary Ann Wiggins Schultzt, hogy hiva-
latosan 400,000 dollárra becsült, de a mai viszonyok közt
sokkal többre tőrvagyont hagyott a részére két nagybátyja,
John E. Chamberlain baltimorei és James Chamberlain
philadelphiai volt lakos. Mind a két örökhagyó dugzagdag
szállodatulajdonos volt.

Mrs. Schultz el se akarta hinni a dolgot. Évek hosszú
sora óta mint mosónő tengette életét s bizony nagy dolog
hirtelen nagy vagyona cseppenni.

A szomszédok felkeresték tegnap s gratuláltak neki.
Nem engedte el őket. Rögözött egy kis ünneplést, olyat,
amint ő a mosónő tud rendezni. egMvendégelte a szomszéd-
dait: a fiait, napait, rokonait.

Mrs. Schultznak öt fia van. Ezek jobban örültek any-
juk nagy szerencséjének, mint a szegény mosónő.
Megkérdezték, hogy mit is fog most csinálni.

"Fogalmam sincs róla. Azt hiszem, hogy pihenek, vagy
talán odagörnyedek ismét a mosódásához és végzem gé-
piesen a megszokott munkát." — mondotta az anyóka.

"Alig akarom hinni a dolgot. Tudom, hogy a nagy-
bátyaim gazdagok voltak, de hogy százszereket hagynak
rám, azt nem is reméltém. Hát persze, hogy veszek auto-
mobilt, fogadok soffort, megveszem a legszebb kis házat
Toledóban."

"Vannak, akik azt mondják, hogy későn jött az örök-
ség. Dehogy jött későn. Tudom én meg, hogy hogyan kell
élni világot. Színházba járok, elutazom Californiába,
Floridiába. Látni akarom a hegységeket, a tengert, mindent,
ami szép."

"Lehet, hogy elutazom New Yorkba is, ahol a legfino-
mabb varrónőkkel csináltatok magamnak ruhát. Kiszolgál-
tatom magamat, amint én szoktam ki másokat."

Mrs. Schultz készser ment férjhez. Az első férje Wil-
liam L. Wiggins toledói lakos volt. Később Henry Schultz
bowling greeni (O.) lakoshoz ment nőül. Szegényesen élde-
gült egészen idáig állandóan. Most persze megváltozott a sorsa.

MEGMEGERTÉK A VASUTI SZTRAJKTÖRÖK ELEDÉLET

JERSEY, CITY, N. J., aug.
6. — A Pennsylvania vasut
huzsonegy asztrajktörője betegeket
meg mérgezős tünetet közt, a
rendőrséghez tett jelentés sz-
rint. Az orvosok véleménye az,
hogy a vasuti műhelymunkások
helyén dolgozó sztrajktörök
étel vagy tej közé kevert mér-
göt bevetettek meg, de gyen-
gobb hatású mérget alkalmaz-
tak s mindnyájan ki fognak
gyógyulni.

ÖSZVÉR RUGASA FÖLÉR AZ AUTÓNÁK LÖKÉSÉVEL.

UPPER SANDUSKY, O., aug.
6. — Allen Stephen a Miffin
tanyán mondja, hogy a szépsé-
g hajtás autón nem az egyedül
veszélyes módja, az utazásnak.
A könnyű kocsik elő fogott üse-
vér ép oly rossz. Amig ugyanis
nyugodtan haladt ösvérével az
uton, az egyszerre hátrarogott s
egy kúrgta a buggyból, hogy
200 lábnyi távolságban ért is-
mét földet, s csúnyán összeszuszta
magát.

KIS ÉMIL

50 centért minden
vágyállyal
az Ön pénzét

tosabb, leggyorsabb.

ÜGYEK ÉTEK

Bank

János

Fiók-
1597 Second Ave
City Corner 63 St

Magyarországon H. G.
Wells-et ünneplik. S akkor
gedettség meg, hogy egy
amerikai magyar, akit Cleve-
landig sodort a magyar sora,
éig néve a Euclid folytono-
sán közeledő, párhuzamos há-
sra között, megtámadott sz-
énységgel, de az igazság tisz-
sáival és erejével Bolyai Já-
nosnak követelje az elsősegélyt.
H. G. Wells-ét szemben a
civilizáció megmentéséért.
PALOS FRIGYES.

CARMEN LUGUBRE

runk fiuk a csontkupakból,
egre vajjott koponyakból.
runk fiuk, háhó, háhó...!
runk máro gyehenna mérget,
csapni sírok lusta férjét,
uhaj, mi szép, csuhaj, mi jó...
runk fiuk, háhó, háhó...!

ag az élet pikárdásra
halál magnum áldomása...
lábra lenn vár hús tanýánk...!
runk szennés csuf világnak,
dves fiuk még gördör ásnak,
a sír nyugalmá vár veánk,
földanyánk már vár reánk...!

te csontigány, mozgasd a vállad,
gyogtasd csuf csontvázpofád!
ragsd a megázult agyad...!
lout huriknak huzd a szépet,
egy meghaltál, azóta elhatsz,
rómlandó volt, elrohad,
a nagy nívána megmarad...!
HOSKO ISTVÁN.

SASSZONY

emlékek egyike, akiknek
és szép. Nagy a ter-
anál, hogy egész-
szónes re. Ne feledje
a elhanyagolják, korán

BUOY SZAPPAN

EMBER AZ,

szerecsés lehet, ha vigyáz
an a pénzére. Megtakarított
reit csakis olyan cögbe bízza,
MERIKAI MAGYARSÁG.

ája összes dollait,
acon és bebizonyítottuk, hogy
gyunk. Levélét és megbízását

Bankháza

New York, N. Y.

Pénzüldés. Bontók elfogadók
számlák. Közigazgató

MI UJSÁG A SZÜLŐFÖLDÖN?

MAGYAR TUDÓSÍTÁSOK

BUDAPESTI JELENTÉSEK

ÓHAZAI UJSÁGHIREK

A MAGYAR-OSZTRÁK GAZDASÁGI VISZONY.

Érdekes adatok az osztrák-magyar áruforgalmi egyezményről.

BBS. júl. 17. ("Az Ujság" tudósítása.) Illetékes osztrák forrásból a július 6-án aláírt osztrák-magyar áruforgalmi egyezmény részleteit közlik velem; egyes megállapodásokból látható, hogy Ausztria élelmiszereket, importál Magyarországból; Magyarország viszont kizárólag ipari cikkeket visz ki Ausztriából. A kölcsönösen engedélyezett áru forgalmát négy aprólétes részlettel lista szabályozza.

Magyarország Ausztriának elsősorban rozs és árpa, valamint az 1921-iki termésköltségek listájából a liszt kivételét engedélyezte és a kontingenst egyelőre július, augusztus és szeptember hónapokra 100-100 vagonban állapította meg. Ugyancsak a hónapokra engedélyezték a havi 100 tehén, 300 hizott sertés, 350 sertés, 4 vagon tojás kivételét és megállapodtak abban, hogy Vas, Sopron és Moson megyékből naponta 15.000 liter tej szállítható Ausztriába, valamint egyetlen alkalomra engedélyezték a már leköltött 15 vagon disznózsír és 90 vagon disznóhús kivételét. A nagy mennyiségben engedélyezett élelmiszerek kontingenssel szemben Ausztria Magyarországnak július, augusztus és szeptember hónapokra szállítási engedélyt adott havi 150 vagon tűzfára, 250 vagon bányafára, 350 vagon épületfára és 100 vagon gerendára. Magyarország kivételre sorra elsősorban a papír kérdése: Ausztria havi 60 vagon rotációs papírt és 2 vagon úgynevezett "Hach"-papírt engedélyezett. Az áruforgalmi egyezményben részletelték mindkét részről az érdekeltek kívánásait is és ezen a címen megállapodtak abban is, hogy Ausztria engedélyezi havi 2 vagon müvelő, 2000 hektoliter sör, 3 vagon likőr, 2 vagon csokoládé, 5 vagon gyapot, 3 vagon gyapjú, nagy tétel női konfekció, napernyő, eser-

nyő, szőrmé kivételét, valamint havi 10 vagon butor, 100.000 üveg, 1 vagon vasalkatrész, 10 vagon vasuti felszerelés, 1 vagon ekevas, 40 vagon rézárú, 2 vagon villanyos felszerelés, 6 vagon gép, 5 darab automobil, 50 darab írógép és 10 zongora Ausztriából. Magyarország való szállítását. Magyarország 2 vagon ásványvizet, 6 vagon kétszersültet, 14 vagon szálamit, 21 vagon konzervet, 10 vagon gépet és 3 automobil szállíthat Ausztriába havonként. Az áruforgalmi egyezmény letártyalása során legnagyobb nehézséget a bor Magyarországból Ausztriába való szállításának engedélyezése okozta. A magyar kiküldötték a legnagyobb súlyt éppen a bor-export kérdéskörre fektették és az osztrák kormányban meg is volt a hajlandóság a megállapodásra, mert Magyarország különben is az ipari behozatal engedélyezésének kérdését juttatja hozta a bor kivételének kérdésénél. Végtelens megállapodás nem történt. A magyar kormány fenntartotta magának a jogot, hogy a borforgalmazás csökkentésének esetén, ha ez a csökkentés az osztrák kormány boradomelási tervének megvalósítása miatt következne be, — mint ismeretes, az új osztrák pénzügyi reformban a boradomel hektoliterenként 60 arany koronára való felemelést tervezik — a magyar kormány tizenegyre napra felmondhatja az osztrák ipari kontingens bevétel engedélyét. Megállapodtak abban is, hogy a magyarországi állományt és tojáskontingens, valamint az osztrák rotációs-papír-kontingens, ha bármilyen okból az engedélyezett hónapban nem egész terjedelmében igénybe nem vennék, különösen a következő hónapban kihasználhatják. Osztrák információ szerint ezek a magyar-osztrák áruforgalmi egyezmény főbb adatai. (Hg.)

Jelent Waldingbrett Rudolf s előadja a következő mesét: — Fodor csak tévedésből ütötte meg ezt az urat. Fodor engem akart megütni, mert nekem régi haragomom. Mindezek dacára nem kivágom megbüntetését. Ezzel nyomatlanul eltűnt az őrszobáról. Fodort a rendőrség fogvatartotta és a bíróság cselekményét öt nyolc évi fegyházbüntetésre ítélte. Az eljárás során soha egy szóval sem tett említést felbujtóiról. Két évet ült már a váci fegyintézetben, amikor most pöröknek újrafelvételét kérte és tordelmes vallomásaiban elmondta a rablási kísérlet igazi történetét, úgy amint ezt most megirtuk. Erre aztán letartóztatták Waldingbrettet is meg Rovenszkyt és most nekik is felelniük kell mint felbujtóknak a vasbotos rablótámadásért.

MI A VÉLEMÉNYE GYÖRGYNEK A JUGOSZLÁV VEZÉREKRŐL?

György királyfi panamistának nevezi Pasicsot.

A "Videlo" című belgrádi napilap, melyet a haladópartrák aza része ad ki, amely nem olvadt bele a demokráta pártba, olyan személyiségtől, aki közel áll György herceghez, a következő értesüléseket kapta: — A szerb kormány nem mond igazat, amikor megcáfolja György herceg letartóztatásának híreit. Aki ismeri György herceg temperamentumát, az tudja, hogy a királyfi az első híre, amely az ő kigondolt betegségeről megjelennek, Belgrádba repülne és oly módon cáfolná meg a hazug meséket. A herceg azonban nemcsak, hogy nem jön, hanem a legutóbbi tíz nap alatt egy barátja sem kapott tőle még csak egy sort sem. Ez a tény legjobban igazolja, hogy György herceg nem szabad. — Ugyanebben a számban szó szerint közli a "Videlo" azt a levelet, melyet György Pasichoz intézett: — "Eszembe sem jut és nem is vágyom, hogy uralkodjam az országban, amelyben Ön és fia azt tehetik, amit akarnak. Számomra Ön nem jelent semmit, de a fia sem. Én mint atyám törvényes fia, kövelelem örökségöröszemet az ő magánvagyonából. Ön és a sajátja pedig azt bizonyítják, hogy én a trónra való jogomat kövelelem. Lojalis-e ez Öntől? — Kövelelem, hogy nekem adjanak számot arról, hova lett elhunyt atyámnak az a kassza, amelyben sok fontos dokumentum volt, a többi között a főlsszabadió Petár utolsó akaratja is. Hogy ne tünjenek el ezek a bizonyítékok is, mint az elhunyt Alexander király levéltára. Mit felel. Ön erre? A kisösszegeggel, amit nekem a szerb nemzet ad, nem vagyok képes még közönséges emberként sem élni, hát még mint egy herceg.

mint az "uralkodósalád" tagja. Ezért kövelelem az örökségem, elhunyt atyám vagyonából. Én már eléggé lealázkodtam, amikor akármilyen pénzt kölcsönöztem, még az Ön fiától is, etől a veszélyes embertől. Jugoszlávia első panamistájától. Hallja-e Ön, mit beszélnek erről a fiatal urról Európában? Azt hiszi, hogy ez a világ it nem tud a rablásról, amit Ön a fia cédre alatt véghezvitt? Ott lent a szerbenesleten Jugoszláviában? Azt gondolja, hogy — ez a világ Európában nem engedte meg az Ön és az Ön fiának ennyi érzéketlenséget, aki semmiféle katonai szolgálatot nem akar teljesíteni a háború idején, amikor annyi európai herceg és főúr ifjú vesztette el életét. Ezt izenen Önnek Pasics ur, uralkodjék kedve szerint, ha a nép nem akadályozza, de hagyjon engem békén! Intrikáljon mindenféle, veszekedjen és kompromittáljon, de ne érintse az én személyemet, mert én Önt jól ismerem! — Higye el, hogy Önt mélyen megveti György.

KIBUKOTT KISGAZDÁK.

Kibuktak az egységes pártból az úgynevezett kisgazdák. Alig néhány hirdomdó került be az egységes kormányzárba, amelybe tudvalevőleg a kisgazdapárt beolvadt. Itt közülük a kimaradt képviselők névsorát: Bence Gábor, Bárány Imre, Bodor György, Czákó János, Fábán István, Goszmann Márton, Haypál István, Henzer István, János Antal, Kardos Noé, Kovács Cs. István, Letenyei Pál, Madarász Zsigmond, Nagy Pál, Pákozdi András, Pásztor József, Plósz István, Szabó Gy. János, Szalánczy József, Sziráki Pál.

JUGOSZLÁV POLITIKA

Egy magyar képviselő sem kerül a belgrádi parlamentbe.

SZABADKA, júl. 17. — A belgrádi parlament üléstermében szünet alatt Pribicevics közoktatásügyi miniszter a következő kijelentést tette: — Legyetek csak nyugodtak, a legközelebbi választásokon feltétlenül győzelmet aratunk.

Amikor aztán az egyik ellenzéki képviselő ellenvetette, hogy a Vajdaságban szervezkednek a magyarok, akik ha szövetségesek a többi nemzettel és az oda való hely szavazó pártokkal, minden vonalon leverik a kormány jelöltjét.

A miniszter erre a következőket jelentette ki: — Egyetlen magyar képviselő sem jut be a belgrádi parlamentbe. A névjegyzék összeállításánál ugyanis csak azokat a magyarokat vesztük tekintetbe, akiknek a névjegyzékben van a mi biztos emberünk.

A többieknek az összes rájuk vonatkozó személyi és egyéb adatokat hatósági bizonyítványokkal kell majd igazolniuk.

Ugyanakkor a hatóságok megkapják a bizalmas utasításokat, hogy nem szabad kiadni ezeket a hatósági bizonyítványokat.

— Így lesz Szerbiában is, a hol azokat, akik kommunistákra szavaztak, most megmentjük a hasonló fáradságtól.

— Akkor Önök úgy fogják csinálni, mint Romániában. Hasonló babérokra vágyanak — szolt valaki.

— Nem úgy fogunk választani, mint Romániában, — mondja a miniszter, — hanem megmentjük az országot.

Mondottam már: parlamentbe nem jut a egyetlen magyar képviselő sem...

Ez a refrén lezárja a további beszélgetést, mert közben megszólal az elnöki csengő, újra folytatják az ülést.

Ajánlunk Káre Számra garantált elsőrangú mézede

Californiai friss borszöllöt

szepetemberi vagy kirántra, későbbeni szállításra. MUSA TÁLY \$105.00, RIESLING \$105.00, TOKAY \$102.50 TONNÁNKÉNT.

Ezek az árakban bele van már érve a vasuti fuvar, valamint a jegelés ára is, egyezővel bármintive leszállítva a rendelkezési helyre.

Boxikat ingyen adjuk

Aljanak össze és rendeljék meg szállítást MOST fenti olcsó árak mellett. Az árak állandóan emelkednek. Azok, akik késlekednek, kénytelenek lesznek sokkal többet fizetni a szöllőért. Egy kárebán van körülbelül 18 tonna szőlő és minden tonna 2000 font.

Irjanak azonnal! Magyarul levelezünk.

BIRKLE FRUIT COMPANY 189 North Clark Street, Chicago, Illinois

ATLAS BANK

Alapított New York állam felügyelete alatt

39 COOPER SQUARE, NEW YORK

3-ik Avenue és 6-ik utca sarok Telefon: Orchard 7007

Alaptőke: \$200,000.00 Tartalék: \$100,000.00

Szives tudomására adjuk az összes barátoknak és üzletfeleknek, hogy

hétfőn, augusztus, 7-én, délelőtt 9 órakor a fenti intézet megnyílt.

Amerikai magyarok és amerikaiak által alapított pénzintézet, mely legnagyobb igyekezettel azon van, hogy a követelményeknek megfeleljen.

AZ ATLAS BANK elfogad check accountot, Special Deposit Departmentben elfogad pénzbetéteket kamatozásra, ugyszintén betéteket meghatározott időtartamra és azok után 4% évi kamatot fizet.
AZ ATLAS BANK átutal pénzeket a világ minden részébe, úgy az illető ország pénzében mint igazi dollárokat.
AZ ATLAS BANK mindenféle adás-vevés ügyet elfogad, legyen az akár kereskedelmi, magány, vagy személyes jellegű.
AZ ATLAS BANK vesz és ad mindenféle pénzeket a rendes napi árfolyam szerint.
AZ ATLAS BANK vesz és elad amerikai értékpapírokat, valamint külföldi értékpapírokat.

elfogad örökség, adóbehajtási, valamint ehhez hasonló ügyeket az Egyesült Államokban és Európában Inkasso-ra.

- Ennek az új intézetnek igazgatói, akik felelősséget vállalnak a bankügyek a törvényes és gyors kezelésért a következők:
- Henry C. Zaro, magánbankár, New York állam bank törvényének felügyelete alatt.
 - Reginald P. Boyd, Boyd & Boyd cég tagja 45 East 17 St., New York City.
 - A. Deutsch, Reutch Brothers butor cég tagja, 2265 Harmadik Ave., New York City.
 - Jona Goldstein, Goldstein & Goldstein ügyvédi cég tagja 366 Broadway, New York City.
 - William A. Grant, magánzó 434 Lafayette St., New York City
 - Leo D. Greenfield, Leo D. Greenfield Co. nyakkereskedő cég tagja, 37 St. és Broadway, New York City.
 - Frank I. Hecht, Hecht & Co. börgyáros cég tagja, 10 Spruce St., New York City.
 - Samuel E. Klein, Attorney & Counselor at Law, 367 Fulton St., Brooklyn, N. Y.
 - Gustav Kotzenberg, azelőtt Jacob Ruppert-tel.
 - Philip Lengas, a Beethoven férfi dalkör elnöke, Astoria, L. I.
 - S. W. Moskowitz, a Zelenko & Moskowitz vállalat tagja, 494 Hetedik Avenue, New York City.
 - Adolph Schapiro, Schapiro Brothers prémkereskedő cég tagja, 138 West 25 Str. New York City.
 - Bernhard W. Weiler, a Heinebund elnöke, 28 Spruce St., New York City.
 - E. J. Wile, E. J. Wile & Co. cég tagja 498 Hetedik Avenue, New York City.

A Bank alkalmazottai: HENRY C. ZARO, elnök. HARVEY CONNOLLY, I. alelnök és pénztáros. GUSTAV KOTZENBERG, II. alelnök. NYITVA NAPONTA REGGEL 8:30-tól ESTE 8 ÓRAIG.

Zaro Tourist and Steamship Ticket Agency

39 COOPER SQUARE

3-ik Avenue és 6-ik utca sarok Telefon: Orchard 7007

HAJÓJEGYEKET

elad Európába és vissza, minden vonalra az eredeti árakon. Európába való utazáshoz valamint onnét való kihazalathoz az összes szükséges okmányokat díjtalanul készítjük el.

TURISTA OSZTÁLY

Különleges figyelem utazó csoportok, vasuti utazásánál, szállodákban, kirándulásoknál az Egyesült Államok és Európa bármely részébe saját vezetőink felügyelete mellett. Egyletek és más társaságok különösen előnyben részesülnek. Külön osztály magyarok részére.

NYITVA NAPONTA REGGEL 8:30-tól ESTE 8 ÓRAIG. HENRY C. ZARO, elnök. GUSTAV KOTZENBERG, alelnök.

AKINEK A HALLGATÁSÁT KÉT ESZTENDEI BÖRTÖN TÖRTE MEG.

A vasbotos rablótámadás kulisszatitkai. — A tettes csak két évvel elítélése után árulta el felbujtót.

BUDAPEST, júl. 12. (A Pesti Napló tudósítása.) Bünyűgyi regényekbe illő történet és furfangosság kerül a budapesti büntetőtörvényeszekben. Perémy Gábor táblabíró tanácsa elé. Fodor Dávid kereskedősegéd 1919 szeptemberében munka és kereset nélkül állott. Ezt elpanaszolta régi ismerősének, Rovenszky Gyula Richard upesti magánosztviselőnek, aki aztán a következő ajánlatot tette neki: — Könnyen és pár pillanat alatt szerezhetsz 40-50 ezer koronát, ha bator ember és hajlandó testi erejét, ügyességét egy általa bemutatandó ember rendelkezésére bocsátani. Rovenszky pár nap múlva, szeptember 23-án be is mutatta a kereskedősegédet Waldingbrett Rudolf upesti géplakatosnak azzal, hogy ez az az ember, aki meg fogja tanítani, hogyan lehet könnyen sok pénzt szerezni. A lakatos és a kereskedősegéd a bemutatkozás után rögtön bejöttek Ujpestről Budapestre. — Első teendőnk, — jelentette ki a lakatos, — hogy keresünk benn Pesten valami sötét kapualját. Ott aztán maga, Fodor ur várjon meg engemet. Majd én jönni fogok valakivel. Itt ez a vasbot, tüsse aztán az illetőt hátulról fejbe, úgy, hogy rögtön elszédüljön. A többi majd magától jön. Hogy lesz pénz, az biztos. Délre járt az idő, amikor

Pestre értek. Egyenesen a Honvéd-utcaába siettek kapualját kerésni. A Honvéd-utca 8. szám alatti ház kapualját találták a legalkalmasabbnak. Aztán Waldingbrett azzal távozott el, hogy mindjárt jön az illetővel. A lakatos a tőzde közelében lévő Unió-kávéháza ment, a tőzdeügynökök állandó tartózkodási helyére. A kávéházban megszólította Gál Károlyt, akiről tudta, hogy tőzdeügynök és hogy a nála lévő börtönkárban nagyobb összegű pénzt szokott hordani. Megszólította azzal, hogy nem akar-e venni százszeker lelt. Gál örömmel fogadta az ajánlatot. — A lelek a Honvéd-utca 4. szám alatt vannak, özvegy Gyenesné nevi ismerősömmel, — mondta Waldingbrett. Amikor a Honvéd-utca 8. sz. előtt elért Fodor látta, hogy közelebb Waldingbrett a kisse-melt álmodoztat, besietett a kapu alá s elkezdte nézegetni a lakók névjegyzékét. Waldingbrett Gál Károlyt szintén a táblához vezette, hogy kikeressék a természetesen nem létező Gyenesné lakását. De Fodor habozott a vasbottal akcióra lépni. Waldingbrett szemével, könyökével biztatgatta a mit sem sejtő Gál mögött Fodort. A biztatás végül fogott. Fodor hátralepett és a vasbottal Gál fejére sújtott. De rosszul számítottak, Gál nem esett össze, hanem több százszeker koronát rejtgető táskáját erősen hóna alá szorította, segítségért kezdett kiabálni. A rablók erre megijedtek és menekülni próbáltak. Gál utána eredt, de mivel a vér teljeseen elborította az arcát, követni nem tudta őket. Az utca népének azonban sikerült elfogni a vasbotos Fodort, akit bevitték a közeli őrszobára. Mielőtt kihallgatásához kezdtek volna, meg-

BUOY SZAPPAN

EMBER AZ,

Bankháza
New York, N. Y.

KISS EMIL

50

centört némi
dörgönyileg
az Ön pénzét

Bankháza New York, N. Y. Pénzküldés. Betétek elfogadása. Hitel. Kiszámlázás.

Magyarországon H. G. Vellest ünneplik. S akkor megdöbbentek meg, hogy egy amerikai magyar, akit Clevelandy sodort a magyar sorsra, megnézve a Euclid folytonosan közeledő, párhuzamos hátsorai között, megtagadott szélességgel, de az igazság tisztaságával és erejével Boljai Jánosnak követelje az elsőséget H. G. Wells-szel szemben a konklúzió megmegtérését. PALOS FRIGYES.

CARMEN LUGUBRE

Yunk fiúk a csontkupákból, regre vajtott koponyákból yunk fiúk, háhó, háhó...! yuk maró gyehenna méregt, csapni sírok lústa fergét, uhaj, mi szép, csuhaj, mi jó... yunk fiúk, háhó, háhó...!

éig az élet pirkadásra, halál magnum áldomása... at lábra lenn vár hús tanyánk... yunk szembe csuf világnak, éves fiúk mig gödrös árnak, a sír nyugalma vár reánk, földanyánk már vár reánk... te csontigány, mozgasd a vállad, gyorgasd csuf csontvázpofád... rgesd a megázult agyad...! elott huriknak húzd a szépet, hogy meghaltál, azóta élhetsz, romlandó volt, elrohadt, a nagy nívóvá megmaradt...! HOSKÓ ISTVÁN.

KIS HIRDETESEK ARSZABASA.

KERESTETES MUNKAT KERES. ELKAPAST NYER VAGY KERES. BUTORZOTT SZOBAK. KIADO LAKASOK 20 adig egy...

MUNKAT NYER - FERFI. KERESUNK gyakorlott chipereket. Chipping, casting air hammerekkel.

KERESUNK magyar és román munkásokat. strip millbe, vágógép kezelőket, Roll hand és roll mill munkásokat.

Jó fizetés, állandó munka. Kényelmes házak családok emberek részére.

WEST LEECHBURG STEEL COMPANY Leechburg, Pa. PENNSYLVANIA SYSTEM KERES

Machinistákat, Kazánkészítőket, Kovácsokat, Villanyszerelőket, Sheet Metal Munkásokat, Carmeneket, Carpentereket, Segítőket és Munkásokat.

IRON CITY SCHOOL OF ENGINEERING. Keresünk GRINDEREKET és CHIPEREKET durva közsűrű munkára.

MUNKAKÖLPI EMBEREKET keresünk minden város és plézen, győzött állományokhoz. Keresünk KIS HIRDETESEK ARSZABASA.

A BIG FOUR RAILROAD KERES ALLANDÓ MUNKÁRA városon kívüli munkára, Indianapolis, Ind.-ba, Mashinistákat, Pipe meneket, kazánkészítőket, kazánmunkásokat, kovácsokat, sheet metal munkásokat, trinnerkeket és coppersmitheket.

KERESUNK Cylinder Grindereket Csakis olyanok jelentkezzenek, akiknek head grindingnél gyakorlata van.

MUNKAT NYER - NŐ. JO MAGYAR vagy román leányt felvennénk, háztartásunkba segítené. Allandó munkát, 10 óra munkaidővel, 120 dollár havonta.

Leányok kerestetnek. 18 éves vagy annál fiatalabb, 15 méter magas, szép arccal, jó testalkattal, angol nyelvet tudó.

AMERICAN CIGAR CO. 922 Woodland Ave. 9-ik utca sarkán Cleveland, O.

MUNKAT KERES - NŐ. Nemrég elkésett fiatal nő, 3 éves gyermekével könnyűb háztartásunkba járunk. Előfordulhat, hogy a gyermekével együtt kellene elköltöznünk.

BUTORZOTT SZOBAK. CSINOSAN berendezett 15 szobás szállodában szobák magányos embereknek napi vagy heti vagy havi bérletre.

ELLÁTAST NYER. EGY pár rendes ember burda felvételére keressük. 1910 Cleveland Ave., Cleveland, O.

LAKÁS KERESÉS. PIATAL házaspár, 3 hónapos kisgyermekkel, 3-4 szobás lakást keres West oldalon. Cim 1944 W. 47 St. Cleveland, O.

ELADÓ. Jó forgalmu muftoló üzlet leválasztva, kiválóan elhelyezett, minden állással. Értekezni lehet.

ELADÓ HÁZAK. EGY két családos 8 szobás ház 1200 dollárért eladó. 2941 E. 82 St., Cleveland, O.

JÓ ALKALOM. 2 családos, 5 szobás, haláliesen miatt e hó 20-ig sürgősen eladó. Képzőanyag könnyű törlesztés.

CHICAGOI MAGYAR ÖGYVÉD. Götlib Lajos. Ingatlan tanácsadó, közértesítő, ügyvéd.

ELADÓ FARMOK. 5 akker - \$1500. Rézlejtőföld, Chagrin Falls, Tenn. 2000 sz. föld, 1000 sz. föld, 1000 sz. föld.

ELADÓ FARMOK. 20 AKKER, 2 HÁZ, 4 és 11 szobás. Gyönyörű otthon és fűvelés, 35 akker föld, 1000 sz. föld, 1000 sz. föld.

ELADÓ FARMOK. 100 AKKER közel kövezt utchoz és trolleyhoz. Szarvasgazda, 4, 10, fűvelés, 36 sz. ház, 10 akker erdő.

ELADÓ TARGYAK. TOLGVA ebédre berendezés. Duvorport, gaz, kályha, fűvelés, szép konyha, 5000 Bridge Ave. Hemlock 3447.

ELADÓ ÜZLETEK. A MAGYAR negyed legjobb helyén keresünk minden város és plézen, győzött állományokhoz.

Kovácsy M. Andor. ÖGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS. 637 Society for Savings Building, Cleveland, O.

H. E. VARGA. ÖGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS. 641 Society for Savings Bldg., Cleveland, O.

Alfréd Sáfrán. Magyar ügyvéd. 603 Guardian Bank Bldg., Cleveland, O.

W. H. SCHWARTZ. E és G magyar ügyvéd és jogtanácsos. 612 Society for Savings Bldg., Cleveland, O.

HA BATTERIÁJA. Rozsa Gyenge. Használatban. Hivja föl: Prospect 14 Acme Battery Solution Co.

FRANK G. NUNN. TEMETÉS-RENDEZŐMŰ. 3824 Lorain Avenue, Cleveland, O.

Dr. SHEIBER LEÓ. Budapesti végzettségű magyar orvos. Irodája BRIDGEPORT van, a 1638 FAIRFIELD AVENUE alatt.

VICTOR J. EVANS & CO. VICTOR BUILDING A., WASHINGTON, D. C.

DR. L. H. HERBERT. v. hazai orvos. 8005 West Jefferson Ave., Detroit, Mich.

KIRALY ERNŐTŐL és más művészek. 1631 SC BROADWAY, ST. LOUIS, MO.

KIFOSZTOTT ÉKSZERBOLT

Fényes pappal dolgoztak a betörők. - Aránylag kevés a kár, mert megzavarták őket.

Tegnap délután az Erzsébet-körút 51. számú házban a ház-mester felesége észrevette, hogy füst tödül ki a Polgár-féle kőszervizbe, amelynek falát kibontották és így próbálták a szomszédok-Kleinberger Mór és fia ékszerüzletébe bejutni.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

Az üzletbe nem tudtak bejutni azért, mert éppen ott, ahol a falat bontani kezdték, állott a Kleinberger-cég pán-célszékére. De hát ez a betörőknek éppen kapóra jött. Nem is bajlódta tovább a fal több részének felbontásával.

SZABADSÁG NYOMDAI MŰINTÉZETE

A legmodernebb berendezett magyar nyomda Amerikában, ahol a nyomdási apparátusok tartozó összes nyomtatványok a legrövidebb idő alatt, a legkevesebb költséggel készíthetők.

700-702 HURON ROAD CLEVELAND, OHIO

KONZULI FELHÍVÁS. Családi ügyekben jelentkezzenek a clevelandi konzulátuson 750 Prospect Ave. Finance Bldg. 201-203 a felhívásban megnevezett egyének, vagy írják meg pontos postacímüket.

Varga Andor Cleveland, Lippa-gepérvöl. Szoproczi Lajos Cleveland Rákospalotáról. Gárdos Rich Mary Cleveland, Pestújvárról. Holtházi Károly és Julia Miskolczi Romer Péter és Miklósa. Brül Mihály Cleveland, Magyartól. Patkó Károly Cleveland, Kunzentmiklósról.

A konzulátus postacím: Royal Hungarian Consulate 201-3 Finance Bldg. 750 Prospect Ave., Cleveland, O.

A SZABADSÁG IRODAI ÉS KÉPVISELŐI. NEW YORK IRODA: 603 Tribune Bldg., 164 Nassau St., New York.

PARIS. gyorshajóval (37,000 tonna) HERZOG JÓZSEF cégünk beltagja személyes vezetés alatt (külön díjazás a szolgálatért nem számítunk) A Paris gyorshajó 6 nap alatt teszi meg a tengeri utat; a legnagyobb kényelemről biztosítjuk.

HERZOG & Co. 534 W. North Avenue, Chicago, Ill. Telefon: Diversey 5428.

MEG LESZ LEPVE! Az ide szállóknak tényleg meglepők. A kiváló díjazás, különösen jó befolyású volt a californiai szállóra, s az ide mindenki mustot fog csinálni.

French Line

Gyors járat Magyarországra: 9 nap Budapestig. LA SAVOIE... MAJESTIC... LAFAYETTE... PARIS... NYUGAT-berendezés... Kétféle vonat van az utakon és a leggyorsabbak a világon.

EUROPÁBA. Orsiai hajók gyakori indulás. WHITE STAR. Cherbourg és Southampton: HOMERIC... MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

RED STAR LINE. New Yorkból Plymouth, Cherbourg és Hamburgba. MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

AMERICAN LINE. New Yorkból Plymouth, Cherbourg és Hamburgba. MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

RED STAR LINE. New Yorkból Plymouth, Cherbourg és Hamburgba. MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

EUROPÁBA. Orsiai hajók gyakori indulás. WHITE STAR. Cherbourg és Southampton: HOMERIC... MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

RED STAR LINE. New Yorkból Plymouth, Cherbourg és Hamburgba. MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

EUROPÁBA. Orsiai hajók gyakori indulás. WHITE STAR. Cherbourg és Southampton: HOMERIC... MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.

RED STAR LINE. New Yorkból Plymouth, Cherbourg és Hamburgba. MANCHURIA... OLYMPIC... AMERICAN LINE.